

Etapy měnové integrace v Evropě

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

**OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ**

FIU/NPNPT

Ing. Zuzana Szkorupová, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Proces evropské integrace

<https://www.youtube.com/watch?v=ZAlyg1I6ohY>

1951: Šest států zakládá Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

1957: Země ESUO podepisují Římské smlouvy a zakládají Evropské hospodářské společenství (EHS)

Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom)

1973: Společenství přijímají další tři členy; vytváří se více společných politik (Dánsko, Irsko, VB)

1979: První přímé volby do Evropského parlamentu (EP)

1981: První středomořské rozšíření (Řecko, 1986 – Španělsko, Portugalsko)

1992: Vzniká jednotný evropský trh

1993: Maastrichtská smlouva ustanovuje Evropskou unii (EU)

2002: Do oběhu je uvedeno euro

2007: EU má 27 členských států

2009: Lisabonská smlouva vstupuje v platnost a mění fungování EU

Rozšiřování EU

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Evropská unie je otevřena každé evropské zemi, která splňuje demokratické, politické a ekonomické podmínky členství.
- Postupným rozšiřováním EU se počet členských států Unie zvýšil z šesti na 28.
 - Každá smlouva o přijetí nového člena vyžaduje jednomyslný souhlas všech členských států. Kromě toho musí Evropská unie před každým dalším rozšířením posoudit svoji schopnost absorbovat nové členy a schopnost orgánů EU nadále patřičně fungovat.
 - Spojené království – BREXIT (31/1/2020) – v současnosti 27 členských států
- Rozšiřování EU napomáhá posilovat a stabilizovat demokracii a bezpečnost v Evropě a zvyšovat její potenciál růstu obchodu a hospodářství.

PŘÍPRAVA HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE (HMU)

EVROPSKÁ INTEGRACE

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

1969 BARREHO PLÁN

1970 WERNEROVA ZPRÁVA
o hospodářské a měnové unii

1979 EMS
Evropský měnový systém

1986 JEDNOTNÝ EVROPSKÝ AKT

1988 DELORSOVA ZPRÁVA

1999/2002
Zavedení **EUR**

© EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA E1.003 01/11

- V roce 1969 předložila Evropská komise plán („**Barreho plán**“), který rozpracoval myšlenku jednotné měny, protože brettonwoodský systém začínal vykazovat nedostatky. Na základě Barreho plánu vyzvaly hlavy států a předsedové vlád Radu ministrů, aby navrhla strategii pro realizaci Hospodářské a měnové unie (HMU). Výsledná **Wernerova zpráva**, publikovaná v roce 1970, počítala s vytvořením HMU v několika etapách do roku 1980. Tento proces byl však narušen výraznou nestabilitou na mezinárodním měnovém trhu po zhroucení brettonwoodského systému začátkem sedmdesátých let a rovněž v důsledku nesourodých politických reakcí na hospodářské šoky té doby, mezi něž patřila především první ropná krize.
- Aby bylo možné čelit nestabilitě a následné volatilitě směnných kurzů mezi jednotlivými měnami, rozhodlo se v březnu 1979 devět tehdejších členů EHS^[1] obnovit proces měnové spolupráce a vytvořit **Evropský měnový systém (EMS)**. Jeho hlavním nástrojem byl mechanismus směnných kurzů označovaný jako ERM (tj. Exchange Rate Mechanism), jenž mezi měnami zemí EHS zavedl pevné směnné kurzy, které však bylo možné upravovat. To ale vyžadovalo úpravu měnové a hospodářské politiky jako nástroje pro zajištění stability směnných kurzů. V rámci EMS se tak členským zemím podařilo vytvořit zónu rostoucí měnové stability a postupně uvolňovat kontrolu kapitálu.

Had v tunelu

- Od 24.04.1972 – vstup šesti zemí
- Odchylka vzájemných devizových kurzů $\pm 2,25$ % od centrální parity
- Snížení přípustné odchylky $\pm 4,5$ % od centrální parity platné po Smithsoniánských dohodách
- Nestabilní vývoj
- Nedostatečná koordinace v rámci systému + divergence
- Negativní efekt na země s deficitem obchodní a platební bilance

- Zánik měnového hada
 - Důsledek rostoucí inflace
 - V roce 1978 rozhodnuto o nahrazení měnového hada

- Evropský měnový systém
 - Od 13.03.1979
 - Zaveden mechanismus devizových kurzů ERM
 - Evropská měnová jednotka ECU
 - Přípustná odchylka kurzů $\pm 2,25$ % , některé země požádaly o rozšíření

- Dalším podnětem pro zavedení jednotné měny a HMU bylo přijetí **Jednotného evropského aktu** v roce 1986. Tento akt stanovil časový rámec pro zavedení jednotného trhu a znovu potvrdil nutnost vytvořit HMU.
- V roce 1988 schválila Evropská rada HMU jako jeden z cílů a jmenovala komisi odborníků na měnovou politiku, která se skládala především z guvernérů centrálních bank ES, aby navrhla konkrétní kroky vedoucí k HMU.
- Výsledná **Delorova zpráva** doporučila zavedení HMU ve třech etapách, přičemž právní základ pro HMU musel být ještě vytvořen. Zpráva dala podnět k jednáním, která vyústila v podepsání Smlouvy o Evropské unii 7. února 1992 v Maastrichtu. Touto smlouvou byla ustavena Evropská unie (EU) a současně tato smlouva upravovala zakládající smlouvy Evropských společenství tím, že doplnila novou kapitolu o hospodářské a měnové politice. Tato nová kapitola se stala základem HMU a stanovila způsob a časový plán její realizace.

TŘI ETAPY VÝVOJE HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE (HMU)

EVROPSKÁ INTEGRACE

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

1 1. července 1990 –
Odstranění veškerých omezení
pro volný pohyb kapitálu

2 1. ledna 1994 – Založení
Evropského měnového institutu,
předchůdce ECB

3 1. ledna 1999 – Stanovení
neodvolatelných směnných kurzů,
odpovědnost ECB za měnovou politiku

1. ledna 2002 –
Zavedení eura
(bankovky a mince)

© EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA E1.004 01/11

Eurozóna vznikla v roce 1999 jako zóna s jednotnou měnou zahrnující nejdříve 11 z tehdejších 15 členských států EU a více než 300 miliónů obyvatel. V roce 1999 byla odpovědnost za měnovou politiku přenesena na Eurosystem, v jehož čele stojí nadnárodní instituce – ECB. Odpovědnost za hospodářskou politiku nesou však i nadále jednotlivé členské státy, pokud evropský rámec nestanoví jinak.

1. Etapa HMU

- První fáze začala 1. července 1990
- zcela volný pohyb kapitálu v rámci EU (zrušení devizových kontrol)
- zvýšení strukturálních fondů na podporu rychlejšího odstraňování nerovností mezi evropskými regiony
- hospodářskou konvergenci prostřednictvím mnohostranného dohledu nad hospodářskými politikami členských států

2. Etapa HMU

- Druhá fáze byla zahájena 1. ledna 1994
- zřízení Evropského měnového institutu (EMI) ve Frankfurtu; členy EMI byli guvernéři centrálních bank zemí EU
- národní centrální banky se staly (nebo zůstaly) nezávislé na vládním dohledu
- zavedení pravidel pro snížení národních rozpočtových deficitů

3. Etapa HMU

- Třetí fází bylo zavedení eura
- Od 1. ledna 1999 do 1. ledna 2002 přijalo euro jako společnou měnu 12 zemí EU (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko a Španělsko)
- Funkci EMI převzala Evropská centrální banka (ECB) a stala se odpovědnou za měnovou politiku, která byla nyní definována a prováděna v nové měně
- V roce 1999 byla tato měna zavedena pro bezhotovostní transakce a v roce 2002 hotovostně, kdy byly vydány bankovky a mince eura, pro veškeré platby.
- Teoreticky by měl euro přijmout každý nový členský stát EU, který splňuje nezbytné požadavky. Výhledově by se členem eurozóny měla stát prakticky každá země EU (mimo Dánsko a UK – vystoupilo z EU a i po dobu členství v EU mělo výjimku z přijetí eura)
- Další vstupy do eurozóny
 - 2007 - Slovinsko, 2008 - Kypr a Malta, 2009 - Slovensko, 2011 – Estonsko, 2014 – Lotyšsko, 2015 – Litva

Pozn: Euro je oficiální měnou v 19 z 27 zemích EU a v šesti zemích mimo EU.

THE EUROZONE

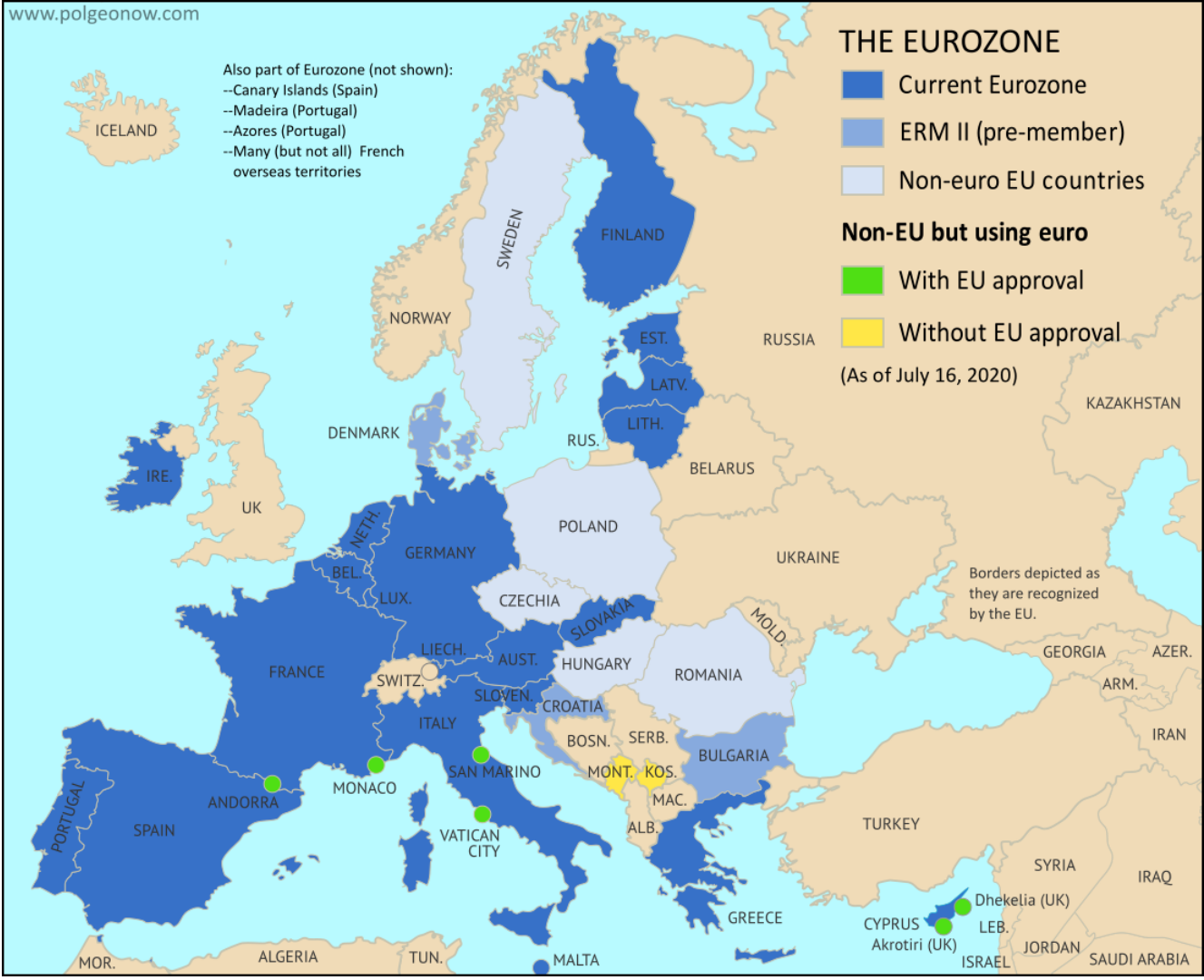
- Current Eurozone
- ERM II (pre-member)
- Non-euro EU countries

Non-EU but using euro

- With EU approval
- Without EU approval

(As of July 16, 2020)

Also part of Eurozone (not shown):
 --Canary Islands (Spain)
 --Madeira (Portugal)
 --Azores (Portugal)
 --Many (but not all) French overseas territories

Hospodářská a měnová unie

Cenová stabilita

Konvergence %
úrokových sazeb

Veřejné finance

Kurzová stabilita

Kritéria konvergence

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- cenová stabilita: míra inflace nesmí překročit průměrnou míru inflace tří členských států s nejnižší inflací o více než 1,5% bodu
- úrokové sazby: dlouhodobé úrokové sazby se nesmí lišit o více než 2% body od průměrných úrokových sazeb tří členských států s nejnižšími úrokovými sazbami
- deficity: národní rozpočtové deficity musí být nižší než 3 % HDP
- veřejný dluh: nesmí překročit 60 % HDP
- stabilita směnných kurzů: směnné kurzy musely po dobu předchozích dvou let zůstat ve schváleném rozmezí.

Zachování
kupní síly

Odstranění
transakčních nákladů

Cenová transparentnost

Země A

13 247 EUR

Země B

10 738 EUR

Odstranění
kurzových rizik

ZAVEDENÍ EUROBANKOVEK A MINCÍ A JEHO DOPAD NA CENY

EVROPSKÁ INTEGRACE

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

Celková míra inflace v roce 2002: **2,3 %**

Celková míra inflace v roce 2002

Inflace přímo související se zavedením eurobankovek a mincí

Inflace nesouvisející se zavedením eurobankovek a mincí:

- běžné zvýšení cen
- výrazný nárůst cen ropy a pohonných hmot
- výrazné zvýšení cen ovoce a zeleniny

Ale:

- negativní očekávání
- využití situace některými maloobchodníky
- ceny v národních měnách „zamrzly v čase“

→ Inflace vnímána jako vysoká

Zavedení eura v hotovostním platebním styku a dopad na ceny

- Po zavedení hotovostního eura v lednu 2002 měli spotřebitelé náhle pocit, že je inflace vyšší, než jakou uváděly oficiální statistiky.
- Statistiky skutečně ukazují, že v době přechodu na hotovostní euro vzrostla cena některých druhů zboží, především pak u častěji kupovaného zboží došlo ke zvýšení cen, které se pohybovalo nad průměrem. Tato zvýšení mohla být částečně způsobena tím, že některé firmy a maloobchodníci využili přechodu na hotovostní euro ke zvýšení cen na úkor spotřebitele.
- Jiná zvýšení však nebyla přímo spojena se zavedením eurobankovek a mincí. V této době totiž například rostly mezinárodní ceny ropy, což mělo dopad na maloobchodní cenu pohonných hmot u čerpacích stanic. Podobně vzrostly i ceny ovoce a zeleniny, a to v důsledku nepříznivých povětrnostních podmínek.

Integrace finančních trhů, finančních infrastruktur a finančních institucí

- vede k úsporám z rozsahu, širší nabídce finančních produktů s nižšími náklady
- podporuje transmisi impulsů měnové politiky
- přispívá k udržování finanční stability a hladkému fungování platebních systémů

Pakt o stabilitě a růstu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V červnu 1997 přijat Evropskou radou v Amsterdamu
- závazek k trvalé rozpočtové stabilitě
- umožňuje potrestání každé země eurozóny, jejíž rozpočtový deficit by přesáhl 3 % HDP
- stejná myšlenka byla dále rozvinuta v roce 2012, kdy vlády 25 zemí EU podepsaly mezinárodní dohodu nazvanou „Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii“
 - Je známa také jako „rozpočtový pakt“ a zavazuje zúčastněné země k tomu, aby ve vnitrostátních právních předpisech zakotvily pravidla o vyrovnaném rozpočtu.

Euroskupina

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- složena z ministrů financí zemí eurozóny
- cílem setkání ministrů je zajištění koordinace hospodářských politik a sledování rozpočtových a finančních politik jednotlivých zemí
- Euroskupina taktéž zastupuje zájmy eura na mezinárodních fórech.

Hlavní rysy eurozóny:

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/euro_area_in_comparison.cs.html

<https://www.nbs.sk/sk/vzdelavanie/studenti/vzdelavacie-video1/informacie-o-ecb>

<https://www.youtube.com/watch?v=jq8vyvxhO7M>

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost 😊
